

Sygn. akt	III AUa 82/13
------------------	----------------------

--	--

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 kwietnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Barbara Gonera
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **17 kwietnia 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **W. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **28 listopada 2012 r.** sygn. akt **IV U 1370/12**

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawcy W. D. kwotę 120 zł (słownie sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt III AUa 82/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 kwietnia 2013r.

Decyzją z dnia 27 lipca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., odmówił wnioskodawcy W. D. prawa do świadczenia przedemerytalnego, dochodzonego wnioskiem z dnia 12 lipca 2012 r. w trybie przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120 poz. 1252 ze zm.).

Powołując w podstawie prawnej decyzji art. 2 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich koniecznych przesłanek nabycia prawa do dochodzonego świadczenia przedemerytalnego, jako że nie legitymuje się wymaganym 40-sto letnim okresem uprawniającym do emerytury. Ten bowiem uznany za udowodniony zamknął się w wymiarze 38 lat 2 miesięcy i 15 dni, nie uwzględniając wykazywanego przez wnioskodawcę jako składowego uzupełniającego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 13 marca 1971 r. do 23 sierpnia 1973 r. W tym bowiem względzie organ rentowy uznał, że zaoferowane przez wnioskodawcę dla wykazania tego okresu dowody – w szczególności jego własne pisemne oświadczenie - potwierdzają co najwyżej, iż praca w tym gospodarstwie miała charakter doraźnej pomocy zwyczajowo świadczonej przez dzieci rodziny rolnika, a nie stałej pracy o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym.

Wnioskodawca W. D. odwołał się od decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie.

W odwołaniu z dnia 7 sierpnia 2012 r. wnioskodawca wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez potwierdzenie jego uprawnienia do dochodzonego świadczenia przedemerytalnego, przy zasądzeniu stosownych kosztów procesu, zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych ZUS leżący u podstaw przyjętego rozstrzygnięcia, a odnoszący się do oceny charakteru jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Podkreślając, że zarówno wielkość jak i charakter tego gospodarstwa, a także uczęszczanie przez niego do szkoły położonej w bliskiej odległości od miejsca zamieszkania, dają podstawy do przyjęcia, iż praca w tym gospodarstwie miała charakter stały, odwołujący dodatkowo podkreślał, że jego były pracodawca nie miał żadnych wątpliwości co do uznania tego okresu przywołując w tym względzie przepisy ustawy

z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54 poz. 310).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 sierpnia 2012 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawcy z tego samego względu, który powołany został w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, zwracając szczególną uwagę na treść pisemnego oświadczenia wnioskodawcy z dnia 12 lipca 2012 r., z którego miało wynikać, iż przyznał on, że praca w gospodarstwie rolnym rodziców zajmowała jedynie 3 godziny dziennie i miała charakter doraźnej pomocy.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie, po rozpoznaniu odwołania W. D., wyrokiem z dnia 28 listopada 2012 r. (sygn. akt IV U 1370/12) zmienił zaskarżoną decyzję ZUS ,przyznając wnioskodawcy prawo do świadczenia przedemerytalnego, począwszy od dnia 13 lipca 2012 r. (tj. następnego dnia po złożeniu wniosku , stosownie do art.7ust.1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych) .

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy w Krośnie ustalił, że wnioskodawca W. D. ur. (...) w okresie od 13 marca 1971 r. do 23 sierpnia 1973 r. – będąc uczniem (...) Szkoły (...)w T., położonej w odległości 4 km od domu – pracował w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w W. . Gospodarstwo to o areale około 4 ha. było gospodarstwem wielotowarowym i niezmechanizowanym, wymagającym także prac związanych z hodowlą licznych zwierząt żywego (krowy, buhaje, świnie, drób jak kury, kaczki, gęsi), przy czym – z uwagi na pracę zawodową ojca wnioskodawcy i podjęcie studiów przez jego starszego brata - cały ciężar prowadzenia gospodarstwa spoczywał w istocie na matce odwołującego i jego samym. Wnioskodawca dojeżdżał codziennie do szkoły, ale charakter nauki, jak też niewielka odległość dzieląca szkołę od

miejsca zamieszkania umożliwiały mu powrót do domu już we wczesnych godzinach popołudniowych bo około godziny 14⁽⁰⁰⁾. Po powrocie ze szkoły odwołujący wykonywał więc wszelkie niezbędne prace w gospodarstwie rolnym rodziców, niezależnie od tego, że jeszcze przed wyjazdem do szkoły karmił inwentarz żywy. Łącznie prace te obejmowały wymiar czasowy co najmniej 4 godzin dziennie, a w sezonie nasilonych prac rolnych (np. w okresie żniw) był to wymiar daleko szerszy. Przyjmując powyższe ustalenia Sąd I instancji oparł się na zeznaniach samego zainteresowanego jak też świadków S. P. i C. G. (bezpośrednich sąsiadek rodziców wnioskodawcy), podkreślając zarówno korelację tych wszystkich zeznań, jak też wiarygodność twierdzeń świadków wynikającą z faktu bezpośredniego zamieszkiwania ich w sąsiedztwie wnioskodawcy. W świetle powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy w Krośnie dokonując oceny pranej sprawy uznał więc żądanie odwołania za w pełni zasadne, a zaskarżoną decyzję ZUS za naruszającą prawo tj. art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120 poz. 1252 ze zm.), stwierdzając, że wbrew stanowisku organu rentowego sporny okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców jako okres składkowy uzupełniający należy uwzględnić w wymiarze okresu uprawniającego wnioskodawcę do emerytury, co tym samym stanowi, iż legitymuje się on wymaganym w tym wypadku okresem 40-stu lat. W podstawie prawnej wyroku powołany nadto został art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie z dnia 28 listopada 2012 r. zaskarżony został przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J..

W apelacji z dnia 4 stycznia 2013 r. (v. k-25-26) odwołujący, zarzucając naruszenie tak prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), jak i procesowego – w tym wypadku art. 233 § 1 kpc oraz art. 328 § 2 kpc, wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawcy. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności podnosił, że już samo uzasadnienie przyjętego przez Sąd I instancji rozstrzygnięcia nie spełnia wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w art. 328 § 2 kpc w tym w szczególności wobec braku odniesienia się do treści oświadczenia wnioskodawcy z dnia 12 lipca 2012 r., niezależnie od tego, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena dowodów – już choćby poprzez pominięcie treści powyższego oświadczenia - jest oceną dowolną, tu w chociażby w istotnym zakresie dotyczącym wymiaru świadczonej przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. W konsekwencji zaś powyższego dojść miało – zdaniem skarżącego - do naruszenia prawa materialnego tj. zastosowania art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalno - rentowej, pozwalającego na zaliczenie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do okresu uprawniającego wnioskodawcę do dochodzonego świadczenia przedemerytalnego. Apelujący przywoływał przy tym rozliczne orzeczenia zarówno Sądu Najwyższego jak i sądów apelacyjnych, które potwierdzać miały, że praca ubezpieczonego w niewielkim gospodarstwie rolnym z jednoczesnym pobieraniem nauki w szkole znajdującej się w innej miejscowości wyklucza przyjęcie wykonywania pracy stale i w wymiarze znaczącym dla funkcjonowania tego gospodarstwa.

Wnioskodawca W. D. wniósł o oddalenie apelacji ZUS, przy zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego (v. k. 33-35 – pisemna odpowiedź na apelację).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. zważył co następuje;

Wniesiony przez pozwanego organ rentowy środek odwoławczy nie może – w ocenie tut. Sądu - odnieść pożądanego skutku.

Jakkolwiek bowiem zgodzić się ze skarżącym przyjdzie co do popełnionych przez Sąd I instancji uchybień procesowych przede wszystkim w zakresie wad konstrukcyjnych uzasadnienia wyroku (naruszenie art. 328 § 2 kpc), jak i niepełnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 kpc), to jednak naprawiając powyższe uchybienia w postępowaniu odwoławczym (o czym poniżej), do czego tut. Sąd jest w pełni uprawniony jako sąd pełniący nie tylko funkcję kontrolną ale merytorycznie rozpoznający sprawę niejako na nowo (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu

Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2007 r. III CZP 173/06 OSNC 2007/9/125), zgodzić się w zupełności ze stanowiskiem tego Sądu przyjdzie co do wypełnienia przez wnioskodawcę przewidzianych w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), przesłanek pozwalających na uznanie spornego okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców za okres składkowy uzupełniający w rozumieniu tego przepisu. I tak przede wszystkim już na wstępie podkreślić należy, odnosząc się tym samym do tak mocno akcentowanego przez ZUS oświadczenia wnioskodawcy z dnia 12 lipca 2012 r. (v. k. 13 akt emerytalnych), że wbrew temu co sugeruje skarżący z treści tego oświadczenia nie można absolutnie wyprowadzić stawianych przez organ rentowy wniosków o przyznaniu przez odwołującego, iż praca w gospodarstwie rolnym zajmował mu jedynie 3 godziny dziennie i miała charakter doraźnej pomocy. W oświadczeniu tym bowiem W. D. posłużył się niedookreślonym pojęciem „około 3 godzin dziennie”, a użyte przez niego słowo „pomoc” odnosiło się tylko i wyłącznie do prac w oborze. Skoro więc z zeznań bezpośrednio słuchanych świadków jak też zeznań samego odwołującego wynikało, iż prace te sięgały granic co najmniej 4 godzin dziennie, istniały pełne podstawy do przyjęcia w swoich ustaleniach przez Sąd I instancji tego właśnie wymiaru czasu pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym rodziców, tym bardziej w świetle dodatkowych wyjaśnień wnioskodawcy, iż wskazywany przez niego w omawianym oświadczeniu wymiar czasu pracy „około 3 godzin dziennie” nie uwzględniał jeszcze prac związanych z dokarmianiem inwentarza żywego przed wyjściem do szkoły (a był to, co należy, podkreślić inwentarz liczny). Powyższe więc w powiązaniu z niekwestionowanym przez skarżącego faktem wielotowarowości gospodarstwa w którym pracował odwołujący, jak też jego stosunkowo dużym około 4 ha arealem (uwzględniając warunki lokalne) i niezmechanizowanymi pracami niezbędnymi do jego prowadzenia, uzasadniało przyjęcie stałości pracy wnioskodawcy w tym gospodarstwie

w rozumieniu przepisów odnoszących się do definicji domownika z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, do których należy pomocniczo sięgać przy rozpoznawaniu spraw tego rodzaju (tak też wprost w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia

3 lipca 2001 r. II UKN 466/00 OSNP 2003/7/186, czy z dnia 8 marca 2011 r. II UK 305/10 LEX nr 852557). Podkreślić przy tym należy – na co zwracał uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniach powołanych wyżej rozstrzygnięć – że stała praca w gospodarstwie rolnym nie polega na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, co ze względu na rozmiar gospodarstwa, sezonowość prac lub rodzaj produkcji może nie być w pewnych okresach konieczne, lecz polega na gotowości wykonywania pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga, a więc w tym wypadku na dyspozycyjności osoby pracującej w gospodarstwie rolnym, w wymiarze czasu pracy, za który uważa się wymiar co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Zważywszy więc dodatkowo, że – jak ustalił Sąd I instancji i co również nie jest kwestionowane przez skarżącego – ciężar prowadzenia gospodarstwa rolnego w spornym okresie czasu spoczywał w istocie na matce wnioskodawcy i nim samym, a odległość do szkoły była nieznaczna (choć nie tak jak przyjął to Sąd Okręgowy 4 km ale 7,5 km), uznać należało, że tak rozumiana dyspozycyjność wnioskodawcy do pracy w tym gospodarstwie była w wymiarze dostatecznym do przyjęcia stałości jego pracy. Odnosząc się zaś na koniec do przywoływanych przez skarżącego w uzasadnieniu apelacji rozlicznych orzeczeń Sądu Najwyższego czy sądów apelacyjnych, Sąd Apelacyjny chciałby zauważyć, że odnosiły się one do zgoła odmiennych okoliczności faktycznych, w których zarówno gospodarstwo rolne było niewielkie, jak i odległość do szkoły znacznie większa (nie mówiąc już o charakterze pobieranej nauki). Tak więc w tym wypadku powoływanie się na to orzecznictwo jest zupełnie chybione, a wniosek z tego wypływający jest taki, że każda sprawa ma swój indywidualny charakter i wymaga też takiego potraktowania.

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów ostatecznie należało podzielić w postępowaniu odwoławczym dokonaną przez Sąd Okręgowy w Krośnie ocenę prawną sprawy, sprowadzającą się do stwierdzenia, że wbrew stanowisku ZUS wnioskodawca W. D. spełnił wszystkie przesłanki nabycia prawa do dochodzonego świadczenia przedemerytalnego przewidziane w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 170).

Mając zaś powyższe na uwadze i na podstawie art. 385 kpc orzeczono o oddaleniu apelacji organu rentowego (pkt I sentencji wyroku). Końcowy wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie ZUS poniesionymi przez wnioskodawcę w postępowaniu apelacyjnym kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł, o czym orzeczono jak w pkt II sentencji

wyroku tut. Sądu, na podstawie art.98 § 1 kpc w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.).

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)